

En dryas-eng i fjellet

Fra rektor til forfatter:

«..... idet vi er ute av stand til å kalkulere hvor meget opplevelsen av en dryas-eng i fjellet er verd i kroner. Jeg ville være veldig takknemlig om du like over påske sendte meg noen ord»

Er han blitt tindrende gal nå, rektor? Nei disse trønderne! Dette er omtrent som den gang jeg like etter krigen ble ringt opp og spurt om jeg kunne lede en pristakst over alle hjortene i Sognli jaktfelt oppe i fjellet vest for Orkedalen. Ja, over marken og naturligvis også over markens vidde. Det skulle være en stamme på visstnok 400—500 hjort der. «Aner ikke noe om verdien av hjort og slikt. Ikke kan jeg gjete kongens harer heller», la jeg til. «Vi skal skaffe Dem førsteklases sakkyndig hjelp.» — Slik gikk det til at skogprofessoren og jeg jeppet oss fram til Sognli, der vi om kvelden møtte eksperter i jakt og hjort og markens vidde og fylde. Så ruslet vi rundt. Som eventyrets ekte kullbrennere hadde vi fått skaffet til veie en masse papir, så dypsindige ut, satte oss ned og regnet oss igjennom minst sju kongeriker. Skogbruksverdien? Rakk ikke fram. — Dessuten, hjorten forutsatte at skogen *ikke* ble drevet. Jordbruksverdi? Rakk ikke fram. Så var det hjorteverdien igjen. Verdien av x kg hjortestek pr. år, kapitalisert etter y prosent. Også umulig! Men med ett sto det tindrende klart for oss alle, enstemmig og alt slikt, at verdien presis var et tall like ved kr. 500 000,00, var det vel — også noen ører. Men ørene strøk vi, en skal aldri være smålig sann. — Så ble skjønnet avhjemlet, underskrevet, og hver dro til sitt.

Etterpå — ja, er det ikke etterpåklokskap det heter, eller esprit d'escalier kanskje, kjære rektor, det eleven kommer på når oppgaven alt er levert inn?

Jeg tenkte, du hadde visst mange riktige faktorer med. Men selve *opplevelsen*? Hva satte du *den* til? Og vandringen gjennom ustelte skogen, der bare hjorten hadde vært mester for vei og sti? Dyret du støkket, et plutselig blink fra evigheten, hovslag så redde og raske, ble du redd du og? Nei, vekk var de i samme øyeblikk de braket inn i stillheten og gjorde det enda stillere etterpå. Og så med ett, likevel synet av det stolte dyret — kronhjorten, selve eventyret? Hva er et eventyr verd, og en kronhjorts stolthet? og bevisstheten om at du, bare en enkelt, et menneske, fikk ferdes sammen med disse stolte dyr, disse tykningens og viddas kronede hoder? — Nei, ikke noe av dette hadde du fått med — du hadde nok regnet helt galt. — Likevel, den gang hadde du tross alt *hjortestek* og slikt å holde deg til — — —.

Men dryas — reinroseheiene? Nei, rektor må være blitt gal! — Påskeferien er ødelagt; jeg drømmer om dette om natten —.

Med ett er jeg tilbake til slutten av forrige århundre: En liten skolegutt som er kommet langveis fra, står i den klassen han er blitt puttet inn i. Bare ukjente gutter og fremmede lærere; på kateteret står rektor, nei, langt i fra, «Smitten», alle lærere har et oppnavn, falt ned over dem, som regnet over hvermanns hode, rettfærdig eller urettferdig, «Smitten» var hans — han het forresten Smitt, så nettopp dette var ikke så vanskelig. «Fortell om regnormen!» Jeg begynner troskyldig: «Metemarken lever i jorden» Sier du *metemarken*? Sitt ned!» Jeg forstår jeg har gjort noe forferdelig, men ikke hva; guttene omkring meg deler sin lærers forferdelse: For en tosk den nye gutten! «Du får fortelle om regnormen», sier Smitten til min sidemann. «Regnormen, den fete muldjords fabrikant, landmannens beste venn og medhjelper!» «Utmerket, en halv ener!» Smitten er med ett i perlehumør. Dette var en av de mange magiske satser han selv hadde formet og som uvegerlig brakte den som gjengav dem «en halv ener». En annen sats lød: «En god ko melker gjennomsnittlig 2 000 liter om året.» Ja, det var den gang da kua ennå var vandringsmann, som du og jeg fortsetter med den dag i dag. — «Hva

elefanten har i snabelen, har hvalen i halen.» Jeg vet ikke hva det kommer av — jo, det er vel dette — men når jeg ennå i dag tenker på hvalen og elefanten, så er det ikke alle de riktige detaljene, ja, ikke en gang hvalaksjene og elfenbenstennene som de lager tangenter av. — Nei, det er *styrken*, den Gud hadde overlatt disse veldige å være førstebærere av her på jorden. Fra Gud direkte fikk de sine ordrer. Slukte ikke hvalen profeten på hans ord, slik vi lærte i bibel-historietimen, og spyttet han den *ikke* ut igjen da han fikk ordre til *det*. Så gikk Jonas til Ninive — og alt sammen ramlet! —

Han var visst ikke religiøs, Smitten; *dyr* og *vekster* var hans religion. Fiskekroken sto for ham som regnormens torturretskap, kroken, var som korset for Jesus. Med en salme, eller var det kanskje ikke noen salme, bare en sang, lærte han oss:

*«Gikk alle konger frem på rad
i all sin makt og velde,
de maktet ei det minste blad,
å sette på en nelde!»*

Det var dansken Kaalund som hadde skrevet det. (Bare sett digre røde streker under, rektor, hvis det er galt. Av feil er jeg blitt klokere og klokere). Og var det ikke samme mannen som hadde skrevet dette som Smitten også lærte oss:

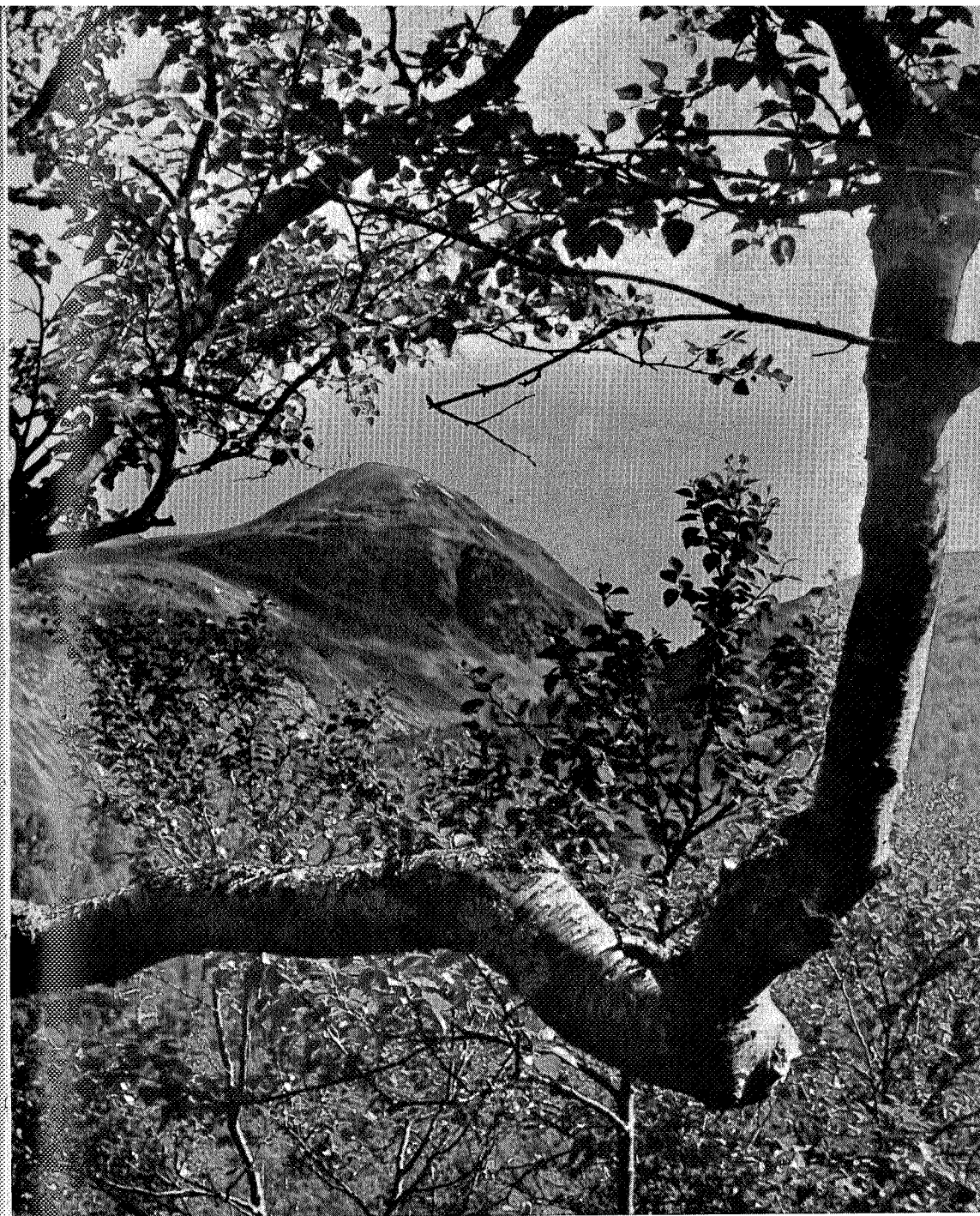
«En kokusnøtt på havet fløt, omtumlet vildt av voven». Eventyret om kokusnøtten som styrtet i oseanet, ble kastet opp og ned, ut og inn av de rasende bølger, som kjempet lik den av Poseidon forbannede Odyssevs gjennom myriader av hendelser og grenseløse opplevelser og eventyr for å nå — hva? En dag strander den på en øy, som også driver naken og hjelpeløs i oseanet. Og så? I fantasien er det ingen tid! Se, der står med ett veldige palmeskogen, et paradys av trær! Og mellom dem tumler vi oss med all verdens dyr. «Vi er av ett blod, du og jeg!» Slik lød jungelens og vår herlige hilsen.

Ærefrykt for livet, heter det i dag.

Ærefrykt for dyrene!

Ærefrykt for vekstene!

Ærefrykt for naturen!

Gløtt av Trollhetta

Foto: Henry Iversen

Men det var *dryas*

Gikk du ikke nettopp siste sommeren til dine heimfjells reinrose-heier for å spørre henne, dronningen, *dryas* selv, om hun og noen av ternene hennes ville følge deg hjem til setervøllen? Men hvordan finne *hennes* hjem? Forlat vei og sti, forlat bygd og by og alle dem som vet alt og det samme, alt unntaken nettopp dette, hvor reinrosen bor. Ja, som kanskje ville sette den under vann hvis de visste det; for vann og fallmeter er *nyttig*. Men veien? Følg bekken der, en bekk vet alltid så meget. *Den* går for seg selv, og der den går er det som den prater med marken den strømmer gjennom. Bli liv, sier den. og døde jorden formuldes — av muld er du kommet — og nå kommer det, livet, vekstene, gresset, blomstene. Den taler til deg, og det er som den kjenner din sjel.

Men *dryas*? Veien? Spør vinden! Du dypper fingeren i vannet og holder den opp mot vinden. Og den lover deg fint vær om du går høyere opp, lengere inn, kanskje lenger enn langt.

Du kravler i bakken, det er tungt, du setter deg ned for en pust, hun har gjemt seg vel *dryas* i dag. Da med ett husker du den vesle vakre boken til rektor og de gode hjelperne hans, du har den jo i lommen. På *kalkrik* jord står det. Og nå skjønner du alt sammen, takseringen og det hele, det er naturligvis kalken det gjelder, kanskje et helt kalkberg under, kalkverk og masser av penger! Du stikker fingeren i jorden, men det verken lukter eller smaker. Høyere opp, høyere opp!

Du er ved bekkens øverste, her står den som en liten boblende kaldkjelde veltende rett opp av bakken, kranset av kaldkjeldmosen, den grønneste grønne. Du legger deg ned, lar vannet skylle om ansiktet ditt, drikker deg utørsthet og visdom til som av Urdas brønn. For hva vet ikke et slikt oppkomme? Dypt, dypt nedenifra kommer det, kaldkjelde om sommeren, men «varmehøl» om vinteren, som du legger sporene godt utenom når du møter den da.

Men nei, nå sier ikke vannet mer, bekken har vist veien hit, nå får du gå videre alene.

Men tiden lider søk *utenfor* tiden! Tok ikke sommeren natten, gikk den ikke sin vei; snart går kanskje dagen og. Så er det ingen tid mer. Kanskje bor reinrosen nettopp der den ikke er i dag,

ikke i natt; i det tidløse der kunstneren fikk sin visjon, den av Gud hjemsøkte sin åpenbaring —.

Ta det med ro, der tiden ikke er, er det det samme om du når frem i den første time eller i den ellevte. Det er ikke noen hast mer.

Og du setter deg ned — og sitter med ett midt i reinroseheien!

Rosen selv, hvitkledd som eventyrets prinsesse, omgitt av ternene, de hele, fine erobrende rødt dekkende fjellsmeller, den koket svingende fornemme gule fjellfiol i lysegrønn underkjole og høyfjells-klokken tonende blå. Så mange, så mange — jeg løper rundt og gjør min oppvartning. — Men så kneler jeg ned for *den ene, den eneste*, for den *dryas* som har erobret mitt hjerte, og jeg vil spørre henne om hun vil følge meg hjem — — —.

Da skjedde det, jeg vet ikke om jeg kanskje hadde blundet også: Tiden er ute! Tiden er gått. Lever inn oppgavene! Rektor sitter på kateteret. Lever inn oppgavene! Så er jeg altså strøket. Ikke noe har jeg klart. Med dommedagsfølelse vandrer jeg oppover mot kateteret. Da går det som et lyn gjennom sjelen: Noen oppgaver *skal* være uløselige. Jeg bråsnur — nei, nei, tiden er ute! Tiden er gått! Jeg skriver: Oppgaven har to løsninger. Begge er uløselige:

Gud er!

Dryas er!

